

Innlegg på inntil 400 ord lastes opp i <http://mc.manuscriptcentral.com/tidsskriftet>. Redaksjonen forbeholder seg retten til å foreta redaksjonelle endringer. Forfattere av vitenskapelige artikler har automatisk tilsvaretsrett (jf. Vancouver-gruppens regler).

Dystert om tobakk fra SIRUS

I Tidsskriftet nr. 6/2011 hevder sosiolog Karl Erik Lund ved Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) at Norge ikke kan bli røykfritt med dagens metoder. Videre forkastes ideen om et *tobakksfritt* samfunn fordi visjonen vil «stå i veien for tiltak som kan redusere tobakksrelatert dødelighet» (1).

Lund forventer at den resterende «kjerne røykere» nærmest er resistent mot tradisjonell påvirkning og hjelp. Det dreier seg om 800 000 dagligrøykere (2). Han foreslår markedsføring av snus og nikotinlegemidler, under forutsetning av at vi betrakter røyking «som en kronisk lidelse som trenger livslang medisinerings» (1). Ideene stemmer overens med tobakksindustriens markedsstrategi og ble nærmere beskrevet

i 2009 i en 80-siders rapport om «skadereduksjon» fra SIRUS (3).

I tobakksspørsmål vil vel de fleste tolke «skadereduksjon» som all reduksjon av bruken eller skadevirkningene av tobakk. Lunds definisjon er mer snever og ligger tett opptil det snusprodusentene kaller «harm reduction» eller «riskreduksjon» (4). Med finansiering fra Helse- og omsorgsdepartementet og fra Norges forskningsråd har Statens institutt for rusmiddelforskning gjennom flere år formidlet tobakksindustriens strategiske tankegodt, herunder anbefaling av snus ved røykeslutt, til tross for svært mangelfull dokumentasjon av effekt og bivirkninger.

Lunds dystre spådommer begrunnes med det han mener er en beskjeden nedgang i det absolutte antall norske røykere siden 1960 (1). Han unnlater å nevne at folketallet samtidig har økt med 1,2 millioner. Jeg finner det naturlig å peke på at andelen dagligrøykere sank fra 32 % til 21 % fra 1999 til 2009 (2).

Lund antar at det vil gå 30–40 år før andelen røykere i Norge er nede på 10 % og henviser til beregninger fra USA og Australia. Disse modellbaserte antakelsene serveres uten diskusjon av tilgrunnliggende forutsetninger eller overførbarhet.

Verdens helseorganisasjon anbefalte

i 2010 norske myndigheter å styrke arbeidet mot tobakk, inkludert økt innsats mot bruk av snus (5). Lunds torpedering av dagens visjoner og virkemidler står i grell kontrast til Finlands nye tobakkslov (2010), der målet ble definert i lovteksten: en tobakksfri nasjon. Finnene vil dessuten forby salg og privat import av snus. Hva Finland allerede har oppnådd med røykeslutt, hovedsakelig uten bruk av snus, illustreres av en formidabel nedgang i forekomsten av lungekreft hos menn (fig 1) (6).

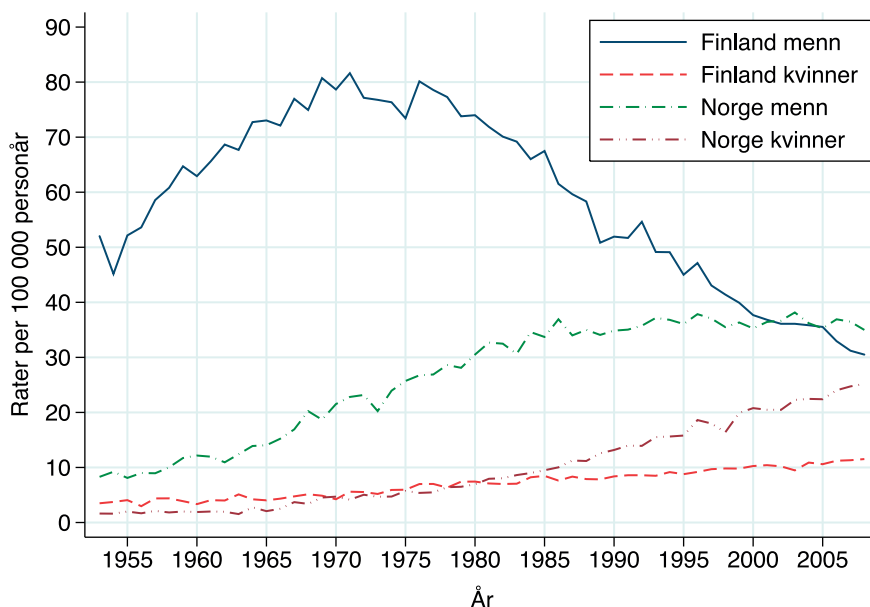
Tom K. Grimsrud

tom.k.grimsrud@krefregisteret.no
Oslo

Tom K. Grimsrud (f. 1955) er dr.med. og spesialist i arbeidsmedisin. Han er forsker ved Kreftregisteret, jobber med miljø- og yrkesrelaterede årsaker til kreft og er medlem av Nasjonalt råd for tobakksforebygging. Ingen oppgitte interessekonflikter.

Litteratur

1. Lund KE. Kan Norge bli røykfritt? Tidsskr Nor Legeforen 2011; 131: 563–4.
2. Helsedirektoratet. Tall om tobakk 1973–2009. Oslo: Helsedirektoratet, 2010. www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/rapporter/tall_om_tobakk_1973_2009_792024 [22.3.2011].
3. Lund KE. Tobakksfritt samfunn eller skadereduksjon? Hvilken målsetting tjener de gjenstående røykerne? SIRUS-rapport nr. 2/2009. Oslo: Statens institutt for rusmiddelforskning, 2009. www.sirus.no/filestore/Import_vedlegg/sirusrap.2.09.pdf [22.3.2011].
4. Swedish Match. Läkare blir vetenskaplig rådgivare på Swedish Match. www.swedishmatch.com/sv/Media/Pressmeddelanden/Press-releases/Ovriga/Lakare-blir-vetenskaplig-radgivare-pa-Swedish-Match/ [7.3.2011].
5. Evaluering av arbeidet med tobakksforebygging i Norge. WHO-rapport. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet, 2010. www.regjeringen.no/Upload/HOD/Dokumenter%20FHA/Tobakk/WHO_rapport_NORSK.pdf [22.3.2011].
6. Engholm G, Ferlay J, Christensen N et al. NORD-CAN: Cancer incidence, mortality, prevalence and prediction in the Nordic countries, version 3.7. Association of the Nordic Cancer Registries. København: Danish Cancer Society, 2010. www.anccr.no [24.3.2011].

Figur 1 Forekomst av lungekreft i Finland og Norge, aldersjusterte rater. Tall fra Den nordiske kreftregisterforeningen (ANCR) (6), gjengitt med tillatelse

Betydningen av klinisk skjønn

Geeta Gulati, Torstein Hole og Eigill Eide presenterer i Tidsskriftet nr. 2/2011 en utmerket artikkel om infeksøs endokarditt ved Ålesund sjukehus for årene 1997–2006 (1). Innholdet i min artikkel, som ble publi-